

Jan Švejnar, ekonom

15.06.2018 08:30 ČRo Dvojka Zpráva

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Dobrý den, přeje Zita Senková. Pozvání do dnešního vydání přijal profesor Jan Švejnar. Profesor kolumbijské **univerzity**. Já vás vítám po čase u nás v pořadu.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Dobrý den, děkuji za pozvání.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Ráda vás vidím. O čem budeme hovořit, například o stabilitě eurozóny, o mzdovém příkopu mezi Českem a západní Evropou. Budu se ptát také na bohatnutí Česka nebo také na spojení starého kontinentu Evropy a Spojených států. Inspirativní poslech. Evropská komise navrhla, aby Česko z příštího evropského rozpočtu dostalo na dotacích pro chudší země zhruba 18 miliard eur, tedy asi 460 miliard korun. To je o necelou čtvrtinu méně než v současném rozpočtovém období. Tím hlavním důvodem je fakt, že Česko bohatne. Tak to je vlastně dobrá zpráva, pane profesore?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

To je dobrá zpráva samozřejmě ano, že bohatneme, to je výborná zpráva. Samozřejmě to, že budeme mít méně na dotace, které bychom doufejme mohli použít právě na dobré projekty, to není dobrá zpráva. A jak říkáte, je to z částečně tím, že si můžeme sami dovolit víc. Částečně je to tím, že se vlastně používají i nová kritéria. Takže například velká míra nezaměstnanosti dává zemi vyšší dotaci. My máme nízkou nezaměstnanost, tak bohužel nebudeme mít tak vysokou dotaci. No a samozřejmě je zde i odchod Británie, která přispívala podstatně do evropského rozpočtu a tím se vlastně všem snižuje množství peněz, kterou dostanou v evropských dotacích.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Musí Evropská unie vlastně najít záplatu na 84 miliardovou rozpočtovou díru právě díky nebo kvůli Velké Británii. Nutno ale dodat, že Česko z Bruselu stále dostane výrazně více peněz, než do něj odvede, je to tak?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano je to tak, je to tak a musíme si toho vážit a myslím, že to bude ještě teda řadu let, co budeme vlastně těmi čistými příjemci, ano přesně tak. Takže v tom smyslu je to dobrá zpráva a musíme ty peníze velmi efektivně využít.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A umíme to právě, pane profesore?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Tak tam ještě myslím, že se můžeme polepšit. Samozřejmě některé projekty jsou velice výkonné a mají vysokou návratnost, ale myslím, že jsme doposud opravdu neuvažovali systematicky, kde například v infrastruktuře bychom mohli dobře investovat a tam ta návratnost je vysoká a zatím jsme ještě nedokázali opravdu ty peníze nebo množství peněz, které jsme dostali využít.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Mnohé české regiony jsou už nyní vesměs bohatší než třeba nejchudší oblasti Itálie nebo Řecka. Umíme žít i bez dotací?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

No, tak určitě budeme schopní žít i bez dotací. Jsme národ, který je spořivý, takže máme hodně úspor a to je samozřejmě zdroj investic, takže já myslím, že budeme, a že si musíme zvyknout na to, že to přijde pozvolna a tudíž se na to připravit a myslím, že ten přechod nemusí být šokový.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Měřeno hrubým domácím produktem nebo růstem HDP. Česko od roku 2015 zbohatlo o více než 12 procent. Jak to pocítujeme, co byste řekli?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Tak já myslím, že hodně lidí je v takové té pozitivní ekonomické náladě nebo očekávání. Cítí, že mzdy konečně rostou, což nám trvalo dlouhou dobu, než jsme začali opravdu podstatně vidět přírůstky v mezních, ale na druhé straně pořád ještě vůči západní Evropě, zvláště teda našim sousedům, se kterými se už dlouhodobě poměřujeme. To znamená Německo a Rakousko stále ještě co se týče úrovně mezd a platů pokůháváme. A musíme si uvědomit, že když ekonomové a politici v Bruselu měří, jak dobře si vedeme v rámci HDP, tak je to vlastně to, co dostávají jednak zaměstnanci. Jednak ti, kteří pracují a jednak ti, kteří poskytují kapitál. No a ono hodně toho HDP jde vlastně vlastníkům kapitálu a to je někdy i zahraniční vlastně kapitál, kterej potom získává velké zisky.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Právě, že ty korunové mzdy u nás, ty se zvyšují rychlejším tempem než ty německé. Proč se ty rozdíly od roku 2010 v podstatě nezmenšily, nezmírnily?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano ano, je to zajímavé a právě je to myslím tím, že, když se podíváme na to rozvrstvení toho HDP, takže většina toho jde kapitálu a mnohem méně pracovním silám. To se teďka myslím mění. Jednak odbory začínají být víc průbojnější. Jednak je velmi nízká nezaměstnanost a tudíž i podniky, které například nemají tlak odborů, tak zvyšují mzdy, aby získaly dobré, dobré zaměstnance. Takže očekávám, že mzdy porostou, ale musím podotknout, že stále jsme ještě velmi pod úrovní Rakouska a Německa. Naše mzdy jsou tak přibližně v průměru mezi třetinou a polovinu, podle toho, o kterém sektoru mluvíme. A to je velký rozdíl zvláště pro zemi jako naše, když jsme před druhou světovou válkou a po druhé světové válce měli mzdy na stejné úrovni v průměru zase v poměru s Rakouskem a Německem. Čili tam je hodně co dohánět a i ve světovém kontextu, když vidíte rozdíly, tak třeba 20-30 procent to dlouhodobě je vidět třeba i na jihu nebo oproti severu Spojených států, ale rozdíl, který je 50 nebo 70 procent, to dlouhodobě udržitelné většinou není a u nás se to udržuje příliš dlouho.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Takže jinými slovy to bohatnutí Česka bychom mohli mnohem více pocítit?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Přesně tak a doufám, že pocítíme, že opravdu dojde k tomu rozvrstvení, které bude ve prospěch mezd a platů, a že doufám, že poslední rok či 2 roky, že vidíme trend začátek novodobějšího trendu.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Pro lepší představu, o čem konkrétně hovoříme, Hospodářské noviny nedávno zveřejnily statistiku, jak se pohybují ty rozdíly. Tak například zaměstnanec v Česku v roce 2010 pobíral 944 eur hrubého měsíčně, což při tehdejší průměrném kurzu za euro koruny, za euro odpovídalo 28 procentům západoněmecké a 37 procentům východoněmecké úrovně, a když se podíváme na to loňské srovnání, vycházíme opět tedy z kurzu koruna na

euro, tak mzda v Tuzemsku představuje necelých 29 procent toho, co pobírá západní Němec v uvozovkách a 36,7 desetin procenta průměrné východoněmecké mzdy.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano přesně tak, takže tam jsou různé propočty. Zajímavou studii dělá můj kolega Štěpán Juraj tady na CRGI při **Karlově univerzitě** Akademie věd spolu s profesorem /nesrozumitelné/ na Princetonu. Když se dívají, kolik si vydělá zaměstnanec u McDonaldu. Stejná práce, stejná kvalifikace, stejný výrobek, čili to je opravdu zajímavý experiment. No a zjišťují, že například rakouský, vídeňský zaměstnanec si vydělá dvakrát tolik big maců než český pražský zaměstnanec. Čili tam je ta mzda 50 procent.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jak by dopadlo pane profesore srovnání české a americké mzdy?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

No, tak tam by byl ještě větší rozdíl, protože americké mzdy jsou ještě vyšší než německé a rakouské v průměru. Takže tam by bylo opravdu co dohánět. Musíme dodat samozřejmě, že v některých podnicích je produktivita stejně vysoká jako třeba v Německu nebo Rakousku a v některých je samozřejmě u nás ještě stále nižší. Takže část toho rozdílu je též daná částečně rozdílem produktivity a mzdy dlouhodobě vyzařují produktivitu práce, takže tam je taky ještě takový ten rozdíl, který se postupně bude vyrovnávat s růstem produktivity.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Co mě taky zaujalo a to velké rozdíly uvnitř samotného Německa, protože opravdu rozdíl kolik vydělá třeba pracovník západních spolkových zemích, těch starých spolkových zemí a v bývalé NDR?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano, je to tak. Ono to bylo od samého počátku vlastně, když se Německo spojovalo, tak ta hospodářská politika mířila na to, aby mzdy ve východním Německu byly na přibližně 80 procentech západních mezd a vlastně marka východní se stala markou západní, takže tam nebyl žádný kurzovní rozdíl, jako vidíme mezi korunou řekněme a dřív markou, nyní eurem. A tím docílili i toho, že se vlastně Němci z východního Německa nestěhovali do západního Německa. Tam byl strach, že bude velká migrace lidí právě za účelem, že podpora v nezaměstnanosti západní části je samozřejmě vysoká. Takže oni tohohle toho docílili, ale je zajímavé, že i po téměř 30 letech, že vlastně ten rozdíl pořád tam je, a že tam není vlastně to vyrovnání, které více očekávalo na začátku. Ale jak jsem již podotknul rozdíl, který je 10, 20 až řekněme 25 procent vidíme i jinde například jižní části Spojených států pro ty severní.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Také musím říct, že Německo řeší ne jenom mzdy, ale také fakt, co hrozně vadí obyvatelům v té východní části v nových spolkových zemích, že na postech ředitelů různých organizací, institucí nebo i hotelů jsou převážně lidé ze starých spolkových zemí.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano, tak tam je to otázka manažerského rozhodnutí a dočasně to člověk zcela chápe, protože se tam zaváděli vlastně systém řízení, který byl v západní části. Zase je to zajímavou otázkou, proč po téměř 30 letech.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Právě.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Se to nezměnilo ano.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Vy máte na to nějakou odpověď?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já si myslím, že je to silný důraz na to, aby ty podniky, firmy, instituce, fungovaly. A že stále se zřejmě necítí, že teda je možnost to změnit. U nás vidíme, že často velice rychle většina manažerů těch expatů odešla. Zůstával třeba ředitel na finance nebo generální ředitel, ale i tam vidíme změnu, že jo. Řada našich velkých bank a ostatních institucí je řízená lidmi, kteří jsou Češi.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Guvernér České národní banky Jiří Rusnok nedávno varoval předtím, že po letech na vrcholu čeká domácí české hospodářství zpomalení. K němu může přispět podle něj nedostatek volných pracovních sil i vysoké ceny realit. Máme se obávat?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já se tolik zatím neobávám. Ty jeho obavy mají určitou podstatu samozřejmě, protože máme velice nízkou nezaměstnanost. Na druhou stranu tím, že rostou a porostou stále více mzdy, tak ta poptávka po lidech s vyššími platy nebude tak vysoká, jako po lidech s nízkými platy. Takže to bude částečně vyrovnávat vlastně ten takzvaný nedostatek pracovních sil. A samozřejmě jakmile budou vyšší platy a z toho se odvíjející vyšší HDP, no tak pak bude i větší poptávka a ta ekonomika dál poroste. Čili tam určité zpomalení bude, protože za poslední 3 roky jsme rostli v průměru 4 procenta ročně, což je hodně a výborné, takže bych očekával, že budeme někde mezi 3 a 4 procenty, pakliže nenastane nějaká krize celoevropská nebo celosvětová. Takže to zpomalení bude, ale zase na druhé straně to nebude závažné a já myslím, že životní úroveň poroste.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Neobáváte se tedy přehřátí ekonomiky tuzemské a těch důsledků?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já myslím, že ne, protože zatím to přehřátí se vždycky odráží v tom, že začnou prudce růst ceny celkově. U nás zatím rostou ceny realit, ale to je tím, že dohánějí vlastně západní Evropu. Doháníme i Varšavu a Budapešť, která je stále ještě měli vyšší růst té nad námi. Ale na druhé straně celkově ceny nerostou. Čili inflace stále je velmi nízká. Takže v tom smyslu ten hlavní ukazatel přehřátí, to znamená zvyšování cen v průměru všeobecně v celé ekonomice, zatím nevidíme.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

My náš rozhovor předtáčíme. V této době je euro nejslabší od podzimu 2017 a americké akcie prudce klesají. Souvisí to s politickou situací v Itálii. Je naše ekonomika připravena i na nečekané otřesy, třeba které by mohla přinést krize v Itálii podobná v Řecku. V době, kdy se vlastně začala hroutit ekonomika.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Tak samozřejmě jsme připraveni ve smyslu, že máme tu záchranou síť v podobě podpory v nezaměstnanosti a jiných sociálních vymoženostech, které jsme za těch 30 let připravili. Na druhé straně jsme mnohem zranitelnější než většina zemí. My společně se Slovenskem vyvážíme přes 80 procent toho, co vyrobíme a obdobně dovážíme. Takže, když nastane ve světě a zvláště pro nás tedy v eurozóně jakákoliv krize, jakýkoliv šok, tak jsme tomu vystaveni mnohem více než ostatní. Polská ekonomika například je mnohem víc uzavřená. Vyrábí pro svůj vlastní trh, takže ta od toho je odizolovaná. Takže, když my jsme trpěli velmi během velké hospodářské recese, která nastala po finanční krizi před 10 lety, tak v Polsku k tomu otřesu do té samé míry nedocházelo. Čili tam si musíme být vědomi, že čistě strukturou naší výroby, která je fajn a je výborné, že jsme schopni i vyvážet, a že jsme konkurence schopní, tak samozřejmě s ekonomickým cyklem potom, když ten cyklus jde směrem dolů, tak trpíme.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A když utrpí německý trh konkrétně automobilový průmysl, na který jsme existenčně snad až navázáni, co pak?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

No, tak pak to u nás bude mít samozřejmě též dopady. Výhodou trochu je, že naše automobily, které vyrábíme jsou v té levnější škále nebo části škály. Takže tam ten efekt bude trošku menší než u těch velmi drahých, kdy je ten efekt je velmi citelný. Ale nicméně ten efekt tam je. Pro nás to znamená, že ta výhoda spojená s tím, že jsme silně navázáni na automobilový průmysl a doposud to byla velká výhoda, že bychom postupně měli snižovat tuto závislost a přeorientoávat si i na jiné sektory a jiné zkušenosti, znalosti. Tak, abychom mohli být ekonomika, která je více diverzifikovaná.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Pomohlo by nám členství v eurozóně?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já si myslím, že ano v tom smyslu, že jsme součástí eurozóny co se týče našeho vývozu a dovozu. A často investoři, kteří míří k nám nebo sem do regionu, nakonec jdou na Slovensko, protože tam vlastně nemají kurzovní riziko, takže to je riziko, které je podstatné. Vidíme to nyní, jak se euro pohybuje vůči ostatním měnám a všem. Takže tam je to zásadní. No a pro nás je též výhodné, kdybychom byli v eurozóně, protože se ukazuje, že vůbec ekonomická aktivita by byla vyšší, že bychom na tom byli lépe. Samozřejmě byli bychom součástí bloku, který má své strukturální potíže, které řeší a bude je ještě muset dořešit.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Podle Evropské komise Česko v současné době splňuje 2 ze 4 hospodářských kritérií nezbytných pro zavedení eura. Nesplňuje ta, která se týkají cenové stability a směnného kurzu. Více kritérií splňuje než my Chorvatsko, Švédsko a Bulharsko. To o přijetí eura velmi stojí. Měli bychom stát i my?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já si myslím, že ano. Nemusíme spěchat, protože stejně 2 roky bychom šli takovým tím přípravným procesem a i potom se člověk může rozhodnout. Země se může rozhodnout, že nevstoupí okamžitě. Takže já myslím, že připravit se na ten vstup je velmi dobré. A potom v danou situaci, která je výhodná, potom vstoupit. Jak říkám strukturálně je to pro nás dobré z hlediska životní úrovně ano a i v extrémním případě, kdy by se měla eurozóna rozlomit na dvě řekněme severní část a jižní část, tak by bylo velmi výhodné naše propočty ukazují velmi výhodné být v té severní části, respektive ve kterékoliv části, ve které bude Německo. A samozřejmě, když nebudeme v žádné eurozóně, tak ve chvíli rozkladu nás nebudou přijímat do té severní části, protože budou mít plné ruce práce, aby zajistili, že ti členové, kteří už jsou v eurozóně se rozdělili co nejlépe, co se týče rozdělení a přizpůsobení.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A vy předpokládáte, že dojde k rozložení eurozóny?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já doufám, že ne. Odhadoval bych to tak na 60-70 procent, že k tomu nedojde, ale vzhledem k tomu, jaké výkyvy cítíme, když je nejistota politická, ať už v Itálii nebo ve Španělsku, tak samozřejmě člověk musí počítat i s tím, že dojde i k velkým strukturálním změnám a jedna z toho by byla rozložení eurozóny.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A v jaké kondici je tedy eurozóna? Když přihlídneme k situaci i v Itálii, v Řecku a v dalších částech.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Tak ta eurozóna je samozřejmě ještě pořád poměrně nový jev, nový fenomén. To si musíme uvědomit, že to je mladá zóna, která si vedla velmi dobře až do doby, kdy z Ameriky přišla finanční krize. Čili byla zasažena vnějším šokem, velkým vnějším šokem, který v novém řekněme 50letém kontextu nemá podobnosti. A v tom smyslu jako musím říct, že ta eurozóna si doposud velmi dobře. Jsou tam problémy vnitřního strukturální nerovnosti mezi severní částí a jižní částí. A tam se to týká myslím doprovodných opatření, do jaké míry prostě hospodářská politika bude velice restriktivní, tak jak byla aspoň na počátku krize a do jaké míry bude tam přizpůsobení, které umožní jižním státům, aby udělaly strukturální změny, a aby byly součástí eurozóny, která funguje dobře. No a na tom se nyní pracuje. A bude otázka, jak vlastně Evropská centrální banka potom, co Marie Draghi, její nynější šéf odejde. Kdo tam nastoupí a jakým směrem se bude evropská centrální banka bude ubírat.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Je ještě Evropa spojencem Spojených států nebo obráceně?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já myslím, že to je obráceně ta velká otázka. Evropa rozhodně se cítí a je spojencem Spojených států. Samozřejmě celý ten americký establishment je velmi citelně a jasně spojencem Evropy. Na druhé straně Amerika má prezidenta Donalda Trumpa, který je tak trochu neřízená střela ve smyslu, že opravdu má výroky a někdy si počíná i pomocí prostředků jako jsou celní, ochranná opatření. Jako kdyby vlastně tím úzkým spojencem nebyl. Takže je tady otázka, do jaké míry se toto vyrovná a Evropa půjde dále se Spojenými státy takovým tím pevným článkem Severoatlantické aliance. A do jaké míry se bude situace vyvíjet tak, že tady budeme mít spolupráci, ale už ne tak úzkou dvou paralelních velmocí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Co by mohlo to transatlantické partnerství, spolenectví naopak posílit?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

No, tak podívejte se, ono je velmi silné v tom, že jsou tady historicky dané politické, vojenské, geopolitické aspekty. Neméně zanedbatelným aspektem je ekonomická spolupráce, množství obchodů a investic je obrovské. To se nemění, to pokračuje. Takže tam aniž bychom to vlastně chápali nebo nějak viditelně cítili to spolenectví je velmi silné. Průnik na úrovni vědy, výzkumu, vzdělávání je také silný a neochabuje. Takže v tom smyslu to pokračuje a určitá malá změna, s kterou vidíme v podobě Donalda Trumpa je zatím opravdu malá, ale samozřejmě může to.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Přijde vám malá?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Je malá zatím, ale může se zvětšit ano.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Lze tady něco předvídat vůbec?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já bych nepředvídal, já si myslím, že tady musíme vyčkat na tom, jak dopadnou na podzim volby do amerického kongresu. Část míst bude vyměněná a bude otázkou, jestli republikánská strana si udrží svojí většinu a nebo jestli demokraté převezmou jednu nebo obě komory.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

V Česku se opakovaně diskutuje o podobě maturit, o nastavení otázek a odpovědí. Současný stav kritizuje řada učitelů ale i dalších odborníků na vzdělávání. Tak by mě zajímal i váš pohled pane profesore, proč to českým maturantům nejde zejména z matematiky, která stále není ještě povinná, ale také z češtiny to není valný výsledek.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano. Tak samozřejmě jednou otázkou je, do jaké míry tady jsou znalosti, nebo nejsou znalosti. A je potřeba nějak změnit vlastně způsob výuky nebo to, co se vyučuje a tak dále. Na druhé straně já si myslím, že když se podívám na to, když jsem působil na školách, teda **univerzitách** a potažmo bereme studenty ze středních škol a samozřejmě z gymnázií všude na světě. Tak si myslím, že je to částečně též ten způsob, jak zkusíme, že jestliže student absolvuje gymnázium nebo středoškolské vzdělání, tak by vlastně všichni prakticky měli dokončit a odmaturovat takzvané. Čili otázka je, jestli nemůže být test, zkouška, kde všichni se nějak umístí, bude to zřetelné a přitom někteří se umístí velmi dobře v češtině, jiní velmi dobře v matematice a nakonec to nevádí. Takže, když to vezmu z toho amerického kontextu, my děláme většinou zkoušky, testy, kde ten student někde mezi 0 bodů a 100 bodů. Ta zkouška je udělaná tak, aby prakticky nikdo nedocílil 100 bodů. Tím objevujeme ty skryté talenty, který dostanou 95, 96. Od těch, kteří jsou výborní, dostanou 90 řekněme. No a někdo skončí se 30 body a není důvodu, proč by nemohl skončit s matematikou se 30 body, když bude dělat něco, kde matematika není potřebná a naopak zase s češtinou a někdo může mít 30 z češtiny a 90 z matematiky. Takže každý by dokončil vzdělání. Není tam žádný ořes, když dostane 30 nebo 60 nebo 90 bodů. Zaměstnavatelé se na to podívají a řekneme jim, my tu matematiku moc nepotřebujeme, tak fajn, když má 30, tak stejně přijmeme do zaměstnání a není tam žádná ztráta vlastně investice ve smyslu, že student studuje 4 roky, učitelé ho učí 4 roky, a pak skončí s 0. Nebo třetina tříd dostala jedničku, třetina dvojku a nevím, který jsou ty opravdu výborní, a kteří jsou, ti kteří jsou velmi dobře, ale ne zas tak výborní.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Měli bychom to tedy vidět jaksi i v kontextu toho, co dál zamýšlí ten student, protože u nás se vede debata i tím směrem, jestli ta laťka není příliš nízká, proč jsou takové obaly z matematiky, že tyto znalosti, které se testují v rámci státní maturity, by měly ukázat nebo patřit k jakémusi i všeobecnému rozhledu nebo znalostem.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano a tam je to otázka přesně, co ta zkouška, co ten test vlastně obsahuje a trochu taky, že vlastně klade velký důraz na to, že jeden jediný den ten student musí prokázat svoje schopnosti a znalosti. Kdyby se tato zkouška vlastně dělala řekněme každoročně a jenom ta poslední se dělá poslední rok, tak jak ten student, tak potenciální zaměstnavatelé nebo **vysoké školy**, které ho přijímají vlastně mají docela dobrý přehled, jak si ten student vede v těchto testech poslední 4 roky. A že zrovna má špatný den, ten poslední den.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

To se může stát.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Ano, to se může stát komukoliv.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Myslíte, že si vystačíme s jednou školou a jednou profesí na celý život?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Já si myslím, že s jednou školou řekněme ano, ale rozhodně ne jenom s jedním vzděláním, že svět nyní jede tak, že celoživotní vzdělávání a nové profese, přechod do jiných profesí je čím tím častější. A že si musíme uvědomit, že takový ten přístup, já už jsem teďka dostudoval, už nemusím dále nic studovat nebo se doučovat, je velmi špatný, protože se změnou, ať už je to technologické změny, ať jsou to změny v řízení, že člověk prostě se musí stále přizpůsobovat.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Zaujal mě nedávno názor profesora ČVUT Michala Běchoučka, že české **univerzity** podle něj trpí jistou zapouzdřeností, že se recyklují, stále stejní pedagogové, přednášky. Jakou představu máte vy? Kudy by se měl ubírat to školství? A asi je svým způsobem jedno, jestli u nás nebo ve Spojených státech?

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Státech ano. Tak podívejte se, my máme u nás já myslím systém, který je historicky velmi dobře založený. Máme i nyní prostě řadu vynikajících odborníků a týmů, ale všeobecně se ukazuje podle všech těch indexů a ratingů, které jsou dělány ve světě, že naše **univerzity** nejsou vysoce hodnoceny v tom širokém průměru. To znamená všechno co vytvářejí v rámci **výzkumu** a kvalitního vzdělávání. Takže tam je trošku otázka proč. Jak by se to mělo změnit a pan profesor na to zřejmě též poukazuje ve svém příspěvku. Já si myslím, že co je důležité je, aby **univerzity** stejně tak jako ostatní části ekonomiky byly vystaveny celosvětové konkurenci. My jsme vystavili průmysl, všechny podniky musí konkurovat, nyní nemají žádnou ochranu celní nebo jazykovou bariéru nebo cokoliv. Obchodovatelné služby jsou vystaveny konkurenci, takže většina věcí je vystavena konkurenci, když studenti jdou studovat do světa, tak musí soutěžit s ostatními z celého světa, ale ten sektor vlastně vysokoškolský v tomhle tom smyslu otevřen konkurenci nebyl nebo není doposud. Takže to myslím, že by pomohlo velice, protože okamžitě se lidé orientují, jestliže bychom viděli, že nemáme žádnou **univerzitu**, která v těch mezinárodních srovnáních není v první třetí třetině, tak bych v tom tvrdém konkurenčním systému, který existuje například, když působíme na kolumbijské **univerzitě**, okamžitě vedl k reformám, okamžitě by to byla součást studií, analýz a potom nápravných opatření, aby prostě /nesrozumitelné/ mezi prvními 10, 15 ve světě ve všech oborech. A kdyby v jednom oboru začal hroznit, tak tam je okamžitě náprava. A myslím, že v tom smyslu zatím ještě nefungujeme u nás, a že by to bylo v té další fázi myslím velice žádoucí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Profesor Jan Švejnar. Z kolumbijské **univerzity** a spoluzakladatel institutu **Cerge-ei**. Já vám děkuji za váš pohled na různé události a trendy. Těším se brzy na slyšenou.

Jan ŠVEJNAR, ekonom

Děkuji za pozvání a těším se taktéž.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu přeje Zita Senková.